

2009.

Prof.dr. Ladislav Bognar, prvi dobitnik

Govor na svečanosti dodjele nagrade

Čast mi je što sam dobio *Nagradu za promicanje mirotvorstva, nenasilja i ljudskih prava „Krunoslav Sukić“*, i to kao prvi. Više je razloga za to, ali možda ponajprije zbog toga što se ona vezuje i za Centar za mir i za Krunu i za osnovne vrijednosti za koje se zalažu.

O tim vrijednostima bih želio nešto reći.

Vidim jednu apsurdnu situaciju da taj rat, koji je bio grozan, ljudima je nanio ogromne traume, da je po onoj narodnoj koja kaže da je svako zlo i za neko dobro, upravo afirmirao neke vrijednosti o kojima ranije nismo razmišljali. Tek kad su ljudi počeli stradavati, kad su zaista trpjeli tešku nesreću, tek onda smo shvatili što to znači mir, koliko je to nešto dragocjeno, i da se isplati, da je potrebno zalagati se za mir. Neki pametni ljudi, ovdje u Osijeku i u Zagrebu, i u nekim drugim sredinama, su to shvatili i u onim najgorim vremenima počeli su s mirovnim aktivnostima. Mislim da je to bila velika stvar, bilo je to u vrijeme kada su ljudi koji su dolazili iz inozemstva, znali iskazivati svoju začuđenost da tu, kod nas, postoji neka radost ratovanja. I danas se to još nameće, pa se i djecu u školama uči, prema analizama koje smo radili, da je rat nešto veliko, važno, sveto i da u tome treba sudjelovati s velikim ponosom. Dakle, ni nakon te užasne ratne tragedije koju smo prošli, mi nismo osvijestili potrebu da je mir ono za što se treba zalagati i zato je mirovni aktivizam i danas aktualan.

Drugo je pitanje nenasilja. Mi smo tek kroz ovaj rat i ono što se događalo tu oko nas, shvatili i prepoznali nasilje kao fenomen koji u raznim oblicima egzistira u našem društvu. Bunio sam se zašto Centar za mir stalno širi svoje ime. Prvo se zvao Centar za mir, pa onda i za nenasilje, a na kraju i za ljudska prava? U stvari, oni su učili, bili su to ljudi koji mnogo uče, otkrivali su i zauzimali stav o važnim elementima koji spadaju u mirovni aktivizam.

Rekao bih moje shvaćanje nasilja i nenasilja. Nenasilje nije da si pasivan pa da gledaš kako se nasilje događa i kažeš onu zagorsku: „Ne bi se štel mešati“. Tako sam, kad se agresija dogodila, smatrao da mi trebamo, naime, da se ja trebam, uključiti u obranu - jer sam smatrao da to nasilje neće stati samo od sebe. Općenito, mislim da je prvi korak u nenasilju da se uspraviš i kažeš: „Ne“. Često puta taj prvi korak izostane pa onda izostane i ono drugo. Također, to uspravit se i reći ne, to ima i psihološki efekt. Ljudi koji su nasilni su uvijek jako ohrabreni ako si sagnut, i ako gledaš dolje. Oni koji su mučili ljude, tražili su da ovi budu sagnuti i da gledaju dolje. Kad se čovjek uspravi, onda je malo drugačija situacija. Dakle, prvi korak u nenasilju je uspraviti se i reći „Ne“, moje je mišljenje.

Onda smo prepoznavali i neke druge oblike nasilja u obitelji, sa djecom, pa čak i u govoru. I naravno da smo radili mnoge edukacije, da se i sami vježbamo u tome da govorimo i djelujemo nenasilno, što nije baš lako. Usput rečeno, još i sada i sam imam problema kad u praksu trebam pretočiti ono što teoretski dosta dobro znam.

I da nešto kažem o ljudskim pravima. Mislim da je jedan od problema ovdje kod nas u Osijeku što je, kad su nastupale promjene, zapravo na površinu izbila eksplozija nasilja, kršenja ljudskih prava i maltretiranje građana po nacionalnoj i vjerskoj pripadnosti. A onda je ona bila preplavljena velikosrpskom agresijom pa su ljudi na to zaboravili. A sad, kad je velikosrpska agresija svladana, ovi ljudi koji su činili kršenja ljudskih prava, oni su ostali. Na vrlo su visokim pozicijama, oni su sebe kroz medije afirmirali kao nacionalne spasioce.

Moje je mišljenje da i danas imamo ozbiljan problem s prepoznavanjem fenomena koji se zove kršenje ljudskih prava. Zalaganje za ljudska prava je antiteza nacionalizmu. Budući da je rat ponovno razbuktao nacionalizme i razmišljanje o kolektivitetima u kojima se pojedinačne ljudske sudbine čine nevažnim, osjetljivost za problematiku ljudskih prava je prilično niska. U mjeri u kojoj se čovjeka pojedinca bude promatralo kao osnovnu vrijednost, a društvo bude vrednovalo po tome koliko svakom pojedincu omogućava da ostvari svoje ljudske potencijale, u toliko će se stvoriti prostor za afirmaciju ljudskih prava, a time i postepenog stvaranja slobodnog i demokratskog društva.